

Rallar'n i Boxholm minns björn, varg, kyla och krig

Musiken har alltid legat Sixten Mårtensson varmt om hjärtat. Här med cittra och fiol i Boxholmshemmet som pryds av skidpokaler, Lapplandsminnen och mycket annat

I Boxholm kallas han allmänt för Lappen eller Rallar'n. Hans liv i ungdomen har vissa likheter med författaren och nobelpristagaren Eyvind Johnsons som i Romanen om Olof (som gått i TV) berättar om det första svåra arbetsåret.

Det var 1914 och det året fick också Sixten Mårtensson sitt första jobb i Lappmarken. Det blev inledningen till ett långt strävsamt arbetsliv som så småningom kom att avslutas i Boxholm.

— Ett rallarlag bodde hos oss i stugan i Dorotea år 1913, berättar den nu 80-åriga pensionären i sin hyreslägenhet vid Parkgatan i Boxholm. Den pryds bl a av pokaler från skidtävlingar, trähandarbeten, flera slags musikinstrument och foton av hans åtta barn.

— Jag blev då intresserad av rallarjobbet och redan året efter, 1914, fick jag jobb som vedhuggare hos ett lag från Småland som byggde en bro. De hade en lokomobil för cementblandning och behövde en pojke. Det blev att hugga i skogen, men det gick också att elda med träkaren som cementen levererades i.

— Det var förstas ett hårt jobb för en 14-åring, fortsätter Sixten Mårtensson. 2:20 fick jag betalt per dag, varav 75 öre gick åt till mat. Jag fick gå 11 kilometer till och från jobbet varje morgon och kväll och då brukade jag sätta ut snorar. Det blev ofta en och annan fågel hem till mammas kök.

Det var Inlandsbanan som byggdes förbi Sixten Mårtenssons hembygd i Lappland. Och själv kom han att bli järnvägen och skogen trogen hela livet. Som järnvägare har han också speciella minnen från kriget.

— En natt klockan 12 år 1939 ringde telefonen. Vi fick ge oss ut för att sätta upp taggtråd vid järnvägsbroarna där tågstråket till Finland skulle passera. Man var rädd för sabotage nämligen. Vi fick också vara på vår vakt då vi gav tyskarna vatten. Hålla tyst då de frågade om avstånd o dyl och rapportera eventuella kamerainnehav. Det var en jobbig tid.

Kylan var svår ibland. En gång vid ett banbygge var det 47 grader kallt och då frös räls-spiken fast vid handskarna. Ofta fanns både björn och varg in på knutarna. 1919 gick Sixten Mårtensson också på en kolarskola i Vilhelmina och byggde kolmlilor.

— Där fanns två bröder som hette Stenmark från Tärnaby. Förmodligen var någon av dom en farfar eller farfarsfar till våran dubbla guldolympier.

1945 fick Sixten Mårtensson hand om ett lag på tolv man för

att hugga ved i Kilsbergen i Närke och året därefter kom han med laget till Boxholm. Veden skulle ångloken ha och den högs i Malexanderskogarna.

— Men när vi var färdiga, sa ingenjör Tor Fogelberg i Boxholm: Vi har användning för Mårtensson här.

De ville ha hjälp med spårunderhållen och jag fick börja med att laga en avsliten telefonkabel till Stockholm som då låg strax utanför syllarna.

— Så blev jag kvar här och bodde som banarbetare i Lilla Herkhult nära Sommen i 11 år innan jag flyttade till Boxholm. Även där blev det strapasser. En gång bröt jag exempelvis båda benen då jag fick en hel slipertrave över mig.

Sixten Mårtensson spelar såväl dragspel och fiol som gitarr och cittra. Han framträder ibland under utflykterna med Boxholm II:an på Sommen. Som gammal skidentusiast följer han förstas aktiviteterna i Boxholmsspåren. En av sönerna, Stig, har för övrigt kommit 12:a i Vasaloppet.

LENNART BERGSTRAND

Förutom minnena från rallartiden ägnar sig Sixten Mårtensson bl a åt musik. Här med sin fiol i hemmet i Boxholm